

شورای سیاست گذاری حوزه های علمیه خواهران
مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران
معاونت پژوهشی
استان اصفهان مؤسسه فاطمه الزهرا (سلام الله علیها)

عنوان:

مستندات قرآنی علل دین گریزی و راهکارهای مقابله با آن از منظر شهید مطهری

استاد راهنما

سرکار خانم آزاده ابراهیمی فخاری

نگارنده

فرزانه شفیعی

سال تدوین

الله اعلم
بما كنا
نفتن
ووفى

تحمیدیه:

الهی تو را سپاس می‌گوییم که باب رازونیا ز بنی آدم را با خویش گشودی
و دل مشتاقان جمال را به وعده رحمت و مغفرت نواختی، آرایش شرک را
بر بندگان خود زیبنده ندانسته، دامن بنی آدم را از آن پیراستی و توحید و
اخلاص را زینت دل مؤمنان خواستی.

بار الها تو را سپاس می‌گوییم که بر بنده برگزیده‌ات محمد صلی الله علیه و آله کتاب و
حکمت را و شفای دردهای بنی آدم را نازل فرمودی و راه سعادت را در
سخن و عمل او به جهانیان نمودی.

بار الها بر محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و همه سلسله نورانی انبیا و اوصیا و اولیا،
گویندگان حق و کوبندگان باطل و شکنندگان بت‌های جاهلیت و ناصحان
مشفق امت، سلام و صلوات نازل فرما و راه آنان را روزبه‌روز در چشم
خلایق روشن‌تر و در دل آنان محبوب‌تر فرما.

تقدیم به:

تقدیم به خاتم نبوت و به اولین مظلومه عالم که همیشه حق با او و او با حق است، به اولین حامی و شهیده ولایت صدیقه طاهره حضرت فاطمه زهرا علیها السلام و به تمامی فرزندان معصومشان علیهم السلام خصوصاً منتقم آل محمد حضرت بقیة الله الاعظم حجت بن الحسن عسکری رحمة الله تعالی و همچنین به استاد شهید مرتضی مطهری رحمته الله تعالی اسلام‌شناس برجسته. امید است این اثر مقبول درگاهشان قرار گیرد.

تقدیر و تشکر

خداوند متعال را شاکرم که بر من منت نهاد و مرا در راه علم‌آموزی قرار داد و تقدیر و تشکر فراوان از مؤسس حوزه علمیّه فاطمه الزهرا علیها السلام حضرت آیت‌الله مقتدایی که هیچ‌گاه محبت خویش را از ما دریغ نفرمودند. همچنین مدیریت محترم حوزه علمیّه مقطع سطح سه، سرکار خانم عفت رمضانیان که زحمات بسیاری را برای این مجموعه متحمل شدند و نهایت احترام و تشکر از سرکار خانم سجادی مسئول پژوهش حوزه و سرکار خانم ابراهیمی استاد راهنما که در گردآوری این اثر بسیار مرا یاری کردند. همچنین سپاس از زحمات خانواده گرامی و شوهر و دختر عزیزم که در این امر بسیار بنده را همراهی کردند.

۳۰. _____، سیری در سیره نبوی، چاپ پنجاه و چهارم، قم: صدرا، ۱۳۹۰ش.
۳۱. _____، عدل الهی، چاپ سی و پنجم، قم: صدرا، ۱۳۸۹ش.
۳۲. _____، علل انحطاط و ترقی تمدن‌ها، قم: صدرا، ۱۳۸۹ش.
۳۳. _____، علل گرایش به مادی‌گری، چاپ سی و سوم، قم: صدرا، ۱۳۸۹ش.
۳۴. _____، فلسفه تاریخ، چاپ هجدهم، قم: صدرا، ۱۳۹۰ش.
۳۵. _____، مسئله حجاب، چاپ هشتم، قم: صدرا، ۱۳۸۷ش.
۳۶. _____، نظری به نظام اقتصادی اسلام، چاپ هجدهم، قم: صدرا، ۱۳۸۹ش.
۳۷. _____، احیای تفکر اسلامی، چاپ سی و دوم، قم: صدرا، ۱۳۸۹ش.
۳۸. _____، حکمت‌ها و اندرزها، چاپ هشتم، قم: صدرا، ۱۳۸۹ش.
۳۹. مرکز فرهنگ و معارف قرآن، فرهنگ موضوعی تفاسیر، چاپ دوم، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۸ش.
۴۰. مکارم شیرازی، ناصر و دیگران، تفسیر نمونه، چاپ دهم، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۱ش.
۴۱. واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان، ادیان و مذاهب، اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان، ۱۳۸۸ش.
۴۲. ورام بن ابی‌فراس، مسعود بن عیسی، مجموعه ورام آداب و اخلاق در اسلام، مترجم: عطایی محمدرضا، مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، بی تا.
۴۳. هاشمی رفسنجانی، اکبر، فرهنگ قرآن، چاپ دوم، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۳ش.
۴۴. _____، تفسیر راهنما روشی نو در ارائه مفاهیم موضوعات قرآن، جمعی از محققان، چاپ اول، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۶ش.

منابع عربی

۴۵. ابن ابی جمهور، محمد بن زین‌الدین، عوالی اللئالی العزیزیه فی الاحادیث الدینیّه، مترجم: عراقی مجتبی، قم: دار سیدالشهدا، ۱۴۰۵ق.

۴۶. ابن ابی‌الحدید، عبدالحمید ابن هبه الله، شرح نهج‌البلاغه لابن ابی‌الحدید، محقق: ابراهیم محمد ابوالفضل، قم: مکتبه مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق.
۴۷. ابن بابویه، محمد ابن علی، عیون اخبار الرضا علیه السلام، مترجم: لاجوردی مهدی، تهران: نشر جهان، ۱۳۷۸ق.
۴۸. ابن بابویه، محمد بن علی، الخصال، مترجم: غفاری علی‌اکبر، قم: جامعه مدرسین، ۱۳۶۲ش.
۴۹. _____، من لایحضره الفقیه، مترجم: غفاری علی‌اکبر، قم: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۴۱۳ق.
۵۰. ابن شعبه حرانی، حسن بن علی، تحف‌العقول، مترجم: غفاری علی‌اکبر، قم: جامعه مدرسین، ۱۴۰۴ق.
۵۱. ابن عقده کوفی، احمد بن محمد، فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام، مترجم: محمدحسین عبدالرزاق، قم: دلیل ما، ۱۴۲۴ق.
۵۲. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، محقق: میردامادی جمال‌الدین، بیروت: دارالفکر، ۱۴۱۴ق.
۵۳. اربلی، علی بن عیسی، کشف الغمه فی معرفه الائمہ، مترجم: رسولی محلاتی سید هاشم، تبریز: بنی‌هاشمی، ۱۳۸۱ق.
۵۴. برقی، احمد بن محمد بن خالد، المحاسن، مترجم: محدث جلال‌الدین، قم: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۱ق.
۵۵. پاینده، ابوالقاسم، نهج‌الفصاحه (مجموعه کلمات قصار حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم)، تهران: دنیای دانش، بی تا.
۵۶. تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غررالحکم و دررالکلم، مترجم: رجایی سید مهدی، قم: دارالکتاب الاسلامی، ۱۴۱۰ق.

۵۷. ثقفی، ابراهیم بن محمد بن سعید بن هلال، الغارات، مترجم: حسینی، عبدالزهرا، قم: دارالکتاب الاسلامی، ۱۴۱۰ق.
۵۸. جرجانی، علی بن محمد، التعریفات، محقق: قاضی محمد بن عبدالحکیم، چاپ اول، بیروت: دارالکتب لبنانی، ۱۴۱۱ق.
۵۹. حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، قم: مؤسسه آل البيت علیه السلام، ۱۴۰۹ق.
۶۰. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات الفاظ القرآن، محقق: داوودی صفوان عدنان، چاپ اول، بیروت: دارالشامیه، ۱۴۱۲ق.
۶۱. زمخشری محمود بن عمر، الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل و عیون الاقوال فی وجوه التاویل، محقق: حسین احمد مصطفی، چاپ سوم، بیروت: دارالکتاب العربی، ۱۴۰۷ق.
۶۲. سیوطی، عبدالرحمان ابن ابی بکر، الدر المنثور فی التفسیر بالمأثور، چاپ اول، قم: کتابخانه عمومی مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق.
۶۳. شریف الرضی محمد بن حسین، شرح نهج البلاغه، شارح: فیض الاسلام اصفهانی علی نقی، تهران: مؤسسه چاپ و نشر تألیفات فیض الاسلام، بی تا.
۶۴. شعیری، محمد بن محمد، جامع الاخبار، نجف: مطبعه حیدریه، بی تا.
۶۵. طبرسی، حسن بن فضل، مکارم الاخلاق، قم: الشریف رضی، ۱۴۱۲ق.
۶۶. _____، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، مترجم: یزدی طباطبایی فضل الله رسولی هاشم، چاپ سوم، تهران: ناصر خسرو، ۱۳۷۲ش.
۶۷. طوسی، محمد بن الحسن، الامالی، قم: دارالثقافه، ۱۴۱۴ق.
۶۸. _____، تهذیب الاحکام، محقق: خراسان حسن الموسوی، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۰۷ق.
۶۹. طیب، عبدالحسین، اطیب البیان فی تفسیر القرآن، چاپ دوم، تهران: اسلام، ۱۳۶۹ش.

۷۰. فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، تفسیر الصافی، مترجم: اعلمی حسین، چاپ دوم، تهران: مکتبه الصدر، ۱۴۱۵ق.

۷۱. قمی، علی بن ابراهیم قمی، تفسیر القمی، مترجم: جزایری طیب، قم: دارالکتاب، ۱۴۰۴ق.
۷۲. کراجکی، محمد بن علی، معدن الجواهر و ریاضه الخوטר، مترجم: حسینی احمد، تهران: المکتبه المرتضویه، ۱۳۹۴ق.

۷۳. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، مترجم: غفاری علی اکبر و آخوندی محمد، تهران: کتب الاسلامیه، ۱۴۰۷ق.

۷۴. _____، الکافی، محقق و مصحح: دارالحديث، قم: دارالحديث، ۱۴۲۹ق.
۷۵. لثی واسطی، علی بن محمد، عیون الحکم و المواعظ، مترجم: حسنی بیرجندی حسین، قم: دارالحديث، ۱۳۷۶ش.

۷۶. مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ق.
۷۷. محمدی ری شهری محمد، میزان الحکمه، مترجم: شیخی مقابله حمیدرضا، قم: مکتب الاعلام الاسلامی، ۱۳۶۷ش.

۷۸. مفید، محمد بن محمد، المقنعه، قم: کنگره جهانی هزاره شیخ مفید، ۱۴۱۳ق.
۷۹. نوری، حسین بن محمدتقی، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، قم: مؤسسه آل البيت علیهم السلام، ۱۴۰۸ق.

۸۰. هاشمی خویی، میرزا حبیب الله، منهاج البراعه فی شرح نهج البلاغه، مترجم: حسن زاده آملی حسن و کمره ای محمدباقر و میانجی ابراهیم، قم: مکتبه الاسلامیه، بی تا.

مقالات

۸۱. پاک نیا، عبدالکریم، «ویژگی های مبلغان و معیارهای تبلیغ در قرآن»، نشریه پاسدار اسلام، شماره ۴، ۱۳۸۷ش.

۸۲. ثقفی، محمد، «نقش مصلح دینی در خرافه زدایی»، مجموعه مقالات کنگره بین المللی امام خمینی و فرهنگ عاشورا، تهران: بی نا، ۱۳۷۶ش.

۸۳. سلیمانی فر، ثریا، «شخصیت جوان از دیدگاه قرآن و عترت»، مجله بینات، شماره ۵۱، ۱۳۸۵ش.

۸۴. فاضلی، مهسا، «اهمیت تعامل و گفتگوی فرهنگی در منظر قرآن»، پژوهش‌های قرآنی ویژه‌نامه قرآن و ادیان و فرهنگ‌ها، شماره ۳۲، ۱۳۸۱ش.

۸۵. موسوی، محمد، «ترک فریضه امر به معروف و نهی از منکر در جامعه با تأکید بر دیدگاه امام علی (علیه السلام)»، دوفصلنامه علمی پژوهشی پاسداری فرهنگی انقلاب اسلامی، دانشکده علوم انسانی اسلامی و قدرت نرم، دانشگاه و تربیت پاسداری امام حسین (علیه السلام)، شماره ۱۳، ۱۳۹۵ش.

سایت

۸۶. کرباسی عامل عبدالوهاب، ضرورت و چگونگی تشویق و تنبیه از دیدگاه امام علی (علیه السلام)، سایت راسخون، چهارشنبه، ۷ تیر ۱۳۹۱. <https://rasekhoon.net/article/show/>

۸۷. محسنی، دوران علی، نقش هنر در درونی‌سازی ارزش‌های اخلاقی بررسی تطبیقی مولوی عطار و سنایی، سایت miu.edu.af.

۸۸. میرزایی، مجتبی، اصول تعامل اجتماعی در اسلام، سایت راسخون، شنبه، ۱۷ آبان ۱۳۹۹. <https://rasekhoon.net/article/show/>